

Fransmännen inför Europavalen

*Den politiska debatten och sär-
linjerna i fråga om Europapoliti-
ken har varit svåra att urskilja i
Frankrike trots president Mitte-
rands starka engagemang för
partiets uppslutning kring Euro-
patanken.*

*För gemene man ter sig inte
valen angelägna och har drunk-
nat i den allmänna politiska dis-
kussionen. De mer insiktsfulla
vet dessutom att Europaparla-
mentet har mycket begränsade
befogenheter.*

*Fransmännen visar med sitt
patriotiska sinnelag mindre för-
ståelse för den franske EG-
kommissionens president Jac-
ques Delors' integreringstankar
än för Mrs Thatchers mer prag-
matiska avvisande av alltför
mycken överstatlighet.*

*Ambassadören och f d riks-
dagsmannen Bo Siegbahn bor
numera i Paris.*

Det sista årets politiska utveckling i Frankrike har för de båda blocken medfört både framgångar och något oväntade besvikelser. För socialisterna blev presidentvalet i maj förra året en ytterst välkommen revansch för de senaste årens kraftiga förluster i samtliga val efter 1981. Mitterands segersiffra uppgick till 58 %.

Redan att han gick segrande ur valet och särskilt att han vann så stort kan säkerligen tillskrivas hans skickliga valkampanj – eller snarare frånvaron av sådan. Han vägrade att ta upp alla känsliga frågor och koncentrerade sig istället på att söka framstå som en samlare av det franska folket för att med kraft kunna föra dess talan inför de påfrestningar som ikraftträdandet av den Europeiska Enhetstanken 1992 säkerligen kommer att ställa landet inför. "Landsfadersargumentet" uppskattades i vida kretsar, vilka kände sig främmande för den franska politikens irrgångar. Därjämte förklarade Mitterand att han inte tänkte fortsätta socialiseringarna av industrin enligt sitt valprogram 1981 och heller inte resocialisera de företag som privatiserats under Chirac.

En medverkande faktor till hans seger var splittringen på den "borgerliga" sidan. Denna tog kraftigt avstånd från allt samröre med Le Pens parti längst ut på flygeln, vilket under de gångna åren visat sig alltmer attraktivt för stora grupper och i presidentvalets första omgång tog 15 % av de röstande. I valets andra omgång var det många av dessa, som i avsaknaden av varje vilja till kompromiss, ställde sig utanför och därigenom berövade högern viktiga röster.

Slutligen var inbördesfejden mellan två kandidater uppsplitande och de sår som

åsamkades samarbetet kunde inte helas veckan mellan valomgångarna.

Bland socialisterna fanns det två meningar om hur man skulle förfara efter en eventuell seger. Skulle man, liksom 1981, upplösa riksdagen i förtid, eller skulle man låta den sitta kvar under hela mandattiden. Mitterand vägrade visligen att uttala sig. Efter den betydande valsegern tvekade han dock inte. Han hoppades säkerligen att kunna få en absolut majoritet där till sitt förfogande. Härutinnan misräknade han sig emellertid. De borgerliga leden hade nödortfött kunnat slutas igen och man gick i inte obetydlig utsträckning fram med gemensamma listor eller enades om att den som fick högsta röstetalet i första omgången därefter skulle vara gemensam kandidat.

Resultatet blev att det borgerliga blocket vann majoritet bland de röstande men på grund av det komplicerade valsystemet förlorade sin majoritet i parlamentet. Socialisterna skulle emellertid tvingas att i vissa frågor söka stöd, antingen av kommunisterna eller en falang bland de borgerliga väljarna. Socialisterna lyckades dock få in några representanter från den borgerliga vänsterkanten i regeringen men eftersom man inte var beredd att förhandla om ett gemensamt minimiprogram, betraktades dessa personer snarare som överlöpare än som kompromissmän. För båda blocken fanns sålunda anledning till besvikelse, som stärktes under de snart därefter kommande kommunalvalen. En ganska stor villrådighet kom att präglade den följande utvecklingen, och det politiska livet blev ganska töcknigt. (En viss parallellitet med Sverige kan spåras.)

Valen till Europaparlamentet

Det politiska intresset kom efter hand att rikta sig mot valen till Europaparlamentet i juni i år. Dessa föll egentligen utanför ramen för det vanliga politiska livet. Till en början är dessa proportionella. Därigenom uppnår man en överensstämmelse mellan röster och mandat, vilket är ägnat att gagna smågrupper. Le Pens parti, Nationella Fronten (FN), som vid de sista parlamentsvalen förlorade alla sina mandat utom ett, blev ånyo en faktor att räkna med. Helt allmänt blev också handlingsmarginalerna större, beroende bl a på att valen ansågs mindre känsliga ur inrikespolitisk synpunkt men naturligtvis också genom det proportionella valsystemet.

På ledande håll ansåg man det högeligen önskvärt, mot bakgrund av resultatet av de tidigare valen, att i görligaste mån uppträda enat. På högerkanten sade man sig emellertid fortfarande inte önska något samarbete med FN men däremot enades gaullistpartiet under Chirac och partigruppen UDF under Giscard d'Estaing att gå samman i en gemensam lista.

Denna enighet bröts dock på ett ganska tidigt stadium genom att förra presidenten i Europaparlamentet, Simone Veil, från vänsterfalangen inom UDF, beslöt att bilda en egen lista.

Efter hand togs bl a denna splittring som förevändning av "fyrtioåringarna" inom borgerligheten att börja propagera för egen lista till vilken man hoppades att de båda övriga partierna skulle ansluta sig. En ganska förvirrad diskussion uppstod. Man hade från "ungdomarna" svårt att peka på några skiljaktigheter i politisk inriktning, särskilt när det gällde Europapolitiken, utan inskränkte sig vanligen att tala om betydelsen av enighet och behovet

av förnyring. Så småningom blev kritiken från partiledningarnas sida så stark att fyrtioåringarna splittrades och listan drogs in. För en utomstående iakttagare kan det nog synas som om kritiken för överårighet hos ledargarnityret var något överdriven och kanske mer vittnade om en viss segeryra från kommunalvalet, då bl a Lyon, Toulouse och Grenoble erövrades av de unga lejonerna, som alla ingick i den nya gruppen.

Helt allmänt kan man konstatera att från båda sidor den politiska debatten och sårinjerna i fråga om Europapolitiken varit svåra att urskilja. Ehuru vissa grupper inom socialistpartiet tidigare varit ganska ljumma anhängare av Europatanken, delvis av rädsla för liberal dominans inom EG, borgade Mitterands starka engagemang i frågan för partiets uppslutning, förhoppningsvis i socialistisk tappning, kring Europatanken.

På högerkanten hade ju gaullistpartiet traditionellt varit ganska ointresserat av närmare samgående men denna tendens bestred Chirac och hans närmaste medarbetare med stor och ganska övertygande kraft.

Man kan hävda att franska valkampanjer, även som de ibland, som före presidentval, kan bli i tiden ganska utdragna processer, saknar den koncentrerade intensitet som utmärker val i andra länder, t ex Sverige. Man kan säga att Europavalen drunknat i den allmänna politiska diskussionen.

Skälen härtill är ganska uppenbara. Det viktigaste är säkerligen att valen till Europaparlamentet för väljarna inte ter sig särskilt angelägna, att gemene man

inte inser hur dessa kan påverka hans ekonomiska och allmänna situation, varvid de kan se tillbaka på den gångna valperioden. Vidare vet de mer insiktsfulla att parlamentet har mycket begränsade befogenheter. Dessutom ger dessa mandat inte på något sätt samma prestige som val till "hemmaorganisationer".

Vad beträffar socialisterna har Mitterand understrukit att Europa "måste bli en social skapelse eller inte alls", en begränsning som är ägnad att minska väljarintresset.

På den andra sidan har den stora listan Giscard d'Estaing som första namn även om åtskilliga gaullister förekommer inom dess ram. Emellertid får man räkna med att många gaullister icke kommer att känna sig uppkallade att stödja den utan kanske i viss mån kommer att hellre rösta på Le Pens lista.

Sammanfattningsvis kan man förmoda så här före valet att valdeltagandet, som redan vid de tidigare hållna valen visat en tendens att gå ned under 60 %, kommer att bli ganska lågt, då man inte känner sig direkt berörd. Skall Europatanken få verklig livskraft hos de stora väljarskaraerna måste man nog så småningom söka finna en närmare anknytning mellan medborgarnas välgång och ett intimare europeiskt samgående. För närvarande kan man påstå att fransmännen med sitt patriotiska sinnelag visar mindre förståelse för den franske EG-kommissionens president Jacques Delors' integreringstankar än för Margret Thatchers mer pragmatiska avvisande av alltför mycken överstatlighet. (Paris 1989-05-07)